

ELSŐ FEJEZET

Érdekességek, kiegészítések az epizódhoz

MŰLÁB A VONATON

Az utasok meglepő dolgokat is vonaton vagy az állomáson felejtnek. Találtak Már jeggyűrűt, babakocsit, de előfordult már hegedű, gitár, nagybőgő, ütvefűró, roller is. Az okmányokon kívül többnyire telefonokat, pénztárcát, bankkártyát, táskákat, könyveket, ruháneműt, szemüveget, esernyőt, kulacsot, kulcsokat és bizsukat veszítenek el, de találtak már műlábat is a vonaton. 2021-ben például közel 7500 talált tárgyat adtak le az utasok, és több mint 4000 került vissza a tulajdonosához.

BECSÜLETES A TÖBBSÉG

Viselkedéskutatók 40 országban több mint 17 ezer pénztárcát „vesztettek” szándékosan, bennük különböző mennyiségű készpénzzel. Váratlan módon minél nagyobb összegű tárcában, annál gyakrabban juttatták vissza a becsületes megtalálók. Az átlagot tekintve az üres tárcák 40 százalékát, a kisebb összegeket tartalmazók 51 százalékát jelentették be. A nagyobb összeget tartalmazó tárcákat 72 százalék arányban próbálták meg visszajuttatni. A 40 vizsgáltországból 38-ban az emberek nagyobb eséllyel adták vissza a pénzt tartalmazó, mint az üres tárcákat.

Jogszáabályi háttér dióhéjban:

AKI a talált idegen dolgot eltulajdonítja, vagy nyolc napon belül a hatóságnak vagy annak, aki elvesztette, nem adja át, illetve a véletlenül vagy tévedésből hozzákerült idegen dolgot eltulajdonítja, vagy nyolc napon belül nem adja vissza, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. A büntetés két évig terjedő szabadságvesztés, ha a jogtalan elsajátítást védett kulturális javak körébe tartozó tárgyra vagy régészeti leletre követik el.

MÁSODIK FEJEZET

Érdekességek, kiegészítések az epizódhoz

Milyen nehéz helyzetbe kerülsz eddig, és hogyan oldottátok meg?

KÉRJ SEGÍTSÉGET!

Ha egyedül jársz az utcán, bármikor keveredhetsz veszélyes helyzetbe. A legjobb, ha távol tartod magad az ilyen szituációktól, de ha már akaratodon kívül részese lettél valamilyen balhénak, igyekezz minél előbb kikerülni belőle!

Nem szégyen a futás se, és érdemes segítség után nézni, ha komoly a baj. Az utcán keress rendőrt vagy egy biztonsági őr, a suliban az iskolaőrt. Az ő színrelépésük véget vet a legtöbb problémának. Az utca mindig biztonságosabb, ha többen mozogtok együtt.

Figyeljete, hogy bármi történik, senkit se hagyjatok magára a társaságból. Ha úgy érzed, hogy követnek, légy résen! Ne tereld el a figyelmed például hangos zenehallgatással, és tartsd szemmel a környezetet!

Ha valóban a nyomodba szegődött valaki, menj emberek közé, keress rendőrt vagy akár egy áruház biztonsági őréhez is fordulhatsz. Ne félj segítséget kérni! Hazafelé lehetőleg jól kivilágított, térfelügyelt kamerákkal ellátott utcákat válassz! Minél többen vannak körülötted, annál biztonságosabb az az utca, amelyen jársz. Hanem muszáj, ne változtass az

útvonalon, amelyen hazajársz a suliból vagy az edzésről. Ha így teszel, a szüleid könnyebben tudnak segíteni neked, ha valami baj történik, hiszen a szokásos útvonalon kell keresniük, azonnal tudják, hogy merre induljanak.

HARMADIK FEJEZET

Érdekességek, kiegészítések az epizódhoz

ADATHALÁSZAT

A személyes adatokat sokféle módon próbálják megszerezni a bűnözők, a leggyakoribbak a különböző adathalász módszerek. Az adathalászat a bizalomra épít. Gyakori, hogy a bűnözők emailben keresik fel áldozatukat, és megpróbálják kicsalni belőle a banki adatait. A folyamatban általában egy a weboldal is felbukkan, amelynek célja, hogy megtévessze a felhasználót, aki gyanútlanul maga adja meg legféltebb adatait. Személyes adatot ne adjunk ki sem emailben, sem weblapok űrlapjain!

Jelek, amelyek arra utalnak, hogy adathalászokkal van dolgunk:

- Azonnali cselekvésre szólítanak fel
- Ismeretlen feladó
- Rossz nyelvtan
- Általános üdvözlés a levél elején
- Nem céges és gyanús végződésű emailcímek
- Gyanús linkek, furcsa csatolmányok

NEGYEDIK FEJEZET

Érdekességek, kiegészítések az epizódhoz

Kutatások kimutatták, hogy az amerikai tinédzserek több mint fele azonnal a telefonjáért nyúl ébredés után. Te is így teszel?

MI AZ OVERSHARING?

A túlzott megosztást az interneten oversharingnek is szokták nevezni. Ez az a jelenség, amikor valaki az életének eseményeit túlzott gyakorisággal és túlságosan a részletekbe menően mutatja be az interneten, a közösségi oldalakon. Minden megosztás egy-egy információ töredéket hordoz a megosztójáról, a túlzott megosztással pedig nagyon sok ilyen töredék jut el a közönséghez. Ezeket a töredékeket egymás mellé téve összeállhat bárki számára egy nagyobb kép, amely veszélyesen sokat mutat meg a közzétevőjéről. A napi szelfi, az éttermi fotó, állatokról készült képek, vagy akár fontosnak tartott idézetek... Ezek digitális lábnyomként megmaradnak a világhálón.

soha ne ossz meg

- jelszót
- személyes adatot (például a teljes neved, címed, iskolád)
- ne fogadj a bizalmasba idegeneket az interneten

MINDIG

- lépj ki a számítógépből, amit használtál
- tartsd be az életkorodhoz kapcsolódó korlátozásokat

TÚLZOTT MEGOSZTÓ VAGY?

1. Mások szoktak panaszkodni, hogy túl sokat „nyomkodod a telefonodat” a jelenlétükben?
2. A közösségi médiában eltöltött idő miatt romlott az iskolai teljesítményed?
3. Reggelente az az első dolgod, hogy a telefonodért nyúlsz?
4. Gyakran fényképezed, amit eszel?
5. A vécén ülve is üzeneteket olvasol és írsz?

Ha a válaszod többségében „igen” ezekre a kérdésekre, érdemes átgondolnod a közösségi média használatodat. Ha túl sok időt töltesz a virtuális térben, lemaradsz a közvetlen közelemben zajló fontos eseményekről.